HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והתנן [א] מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי רבי מאיר אמר רב יוסף אימא אינו אוסר אביי אמר לא קשיא כאן שהחזיקו בני מבוי במבוי כאן שלא החזיקו בני מבוי במבוי והתניא עד שלא נתן רשותו הוציא בין בשוגג בין במזיד יכול לבטל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשוגג יכול לבטל במזיד אינו יכול לבטל מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר [א] במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר במה דברים אמורים בשלא החזיקו בני מבוי במבוי אבל החזיקו בני מבוי במבוי בין בשוגג ובין במזיד אינו אוסר: אמר מר ר' יהודה אומר בלשון אחרת מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם אלמא נכרי הוא והא אנן עד שלא יוציא תנן אימא עד שלא (א) יוציא היום ואיבעית אימא לא קשיא כאן במומר [ב] לחלל שבתות בצנעא כאן במומר לחלל שבתות בפרהסיא כמאן אזלא הא דתניא מומר וגילוי פנים הרי זה אינו מבטל רשות גילוי פנים מומר הוי אלא מומר בגילוי פנים אינו יכול לבטל רשות כמאן כר' יהודה ההוא (ב) דנפק בחומרתא דמדושא כיון דחזייה לר' יהודה נשיאה כסייה אמר כגון זה מבטל רשות לר' יהודה אמר רב הונא איזהו ישראל מומר זה המחלל שבתות בפרהסיא א"ל רב נחמן כמאן אי כר"מ דאמר [ג] חשוד לדבר א' חשוד לכל התורה כולה אפי' בא' מכל איסורין שבתורה נמי אי כרבנן האמרי [ב] חשוד לדבר א' לא הוי חשוד לכל התורה כולה

עד

אימא אינו אוסר. לר"מ: **והתניא.** בניחותא: **עד שלא נתן כו'.** אישראל שלא עירב קאי: **יכול לבטל.** אע"ג דמומר [ד] הוא לחלל שבת יכול לבטל: **במזיד אין יכול לבטל.** קסבר ר' יהודה מחלל שבת אין יכול לבטל בלא שכירות: **אוסר.** דהדר שקליה לרשותיה ובשוגג נמי קנסו שוגג אטו מזיד: **במה דברים אמורים.** ר"מ קאמר לה דאילו ר' יהודה ללישנא דמתני' קאמר דלא מהניא חזקה ולישנא דברייתא דקאמר ר' יהודה עד שלא תחשך טעמא לאו משום דלא מהניא חזקה הוא אלא משום דקסבר הרי הוא כעובד כוכבים וגבי ישראל שביטל איכא למימר דאפי' לר' יהודה מהניא חזקה ובמה דברים אמורים דברי הכל הוא: **והא אנן תנן.** לר' יהודה עד שלא יוציא אלמא מהני ביטול כל כמה דלא הדר ביה ובחזקה הוא דפליג דקסבר לא מהניא: **ואיבעית אימא.** מתני' דמשמע לדוקי מבטל במומר לחלל בצנעא: **גילוי פנים.** חצוף: **מומר הוי.** בתמיה וכי משום גילוי פנים חשיב ליה מומר: **מומר בגילוי פנים.** בפרהסיא: **כר' יהודה.** דלר"מ מומר לחלל שבת בפרהסיא מבטל: **בחומרתא דמדושא.** טבעת שחותמה ממין אחר ואמרי' במסכת שבת (דף נט:) היא של אלמוג וחותמה של מתכת אסור לצאת בה. חומרתא חותם. מדושא לא אתפרש. ובדקתי במס' שבת ולא נשנית שם לענין שבת אלא לענין טומאה ואומר אני חומרתא דמדושא קשר של בושם אחד ממיני הבשמים וכי האי גוונא אמרי' בשבת (דף סב.) דאין יוצאין בחומרתא דפילון וחייב עליו חטאת משום דמשאוי הוא ואינו תכשיט אדם: **כגון זה.** שמחלל שבת בצנעא: **איזהו ישראל מומר.** דחשבינן ליה מומר לכל מילי: ר' מאיר ורבנן במס' בכורות בפר' עד כמה (דף ל:):

עד

והא תנן מי שנתן רשות כו'. הא דפריך אברייתא טפי מאמתני' משום דבברייתא מסיים בה דברי ר"מ:

הוציא בין בשוגג בין במזיד יכול לבטל. פירש בקונט' אע"ג דמומר [ה] הוא לחלל שבת יכול לבטל ר' יהודה אומר במזיד אינו יכול לבטל קסבר מומר לחלל שבת אינו יכול לבטל בלא שכירות ומדתולה טעם בקונטרס משום מומר צריך לומר דבפרהסיא קאמר כדמסיק דדוקא בפרהסיא לר' יהודה אינו יכול לבטל רשות ואפ"ה לר"מ מבטל רשות ובסמוך נמי דקאמר מומר בגילוי פנים אינו מבטל רשות כמאן כר' יהודה פירש בקונט' דלר"מ במומר לחלל שבת בפרהסיא מבטל ותימה דבמתני' קתני לדוקי הרי הוא כנכרי כדמסיק לעיל ומשמע בריש פירקין דרישא דמתני' ר"מ וי"ל דודאי כולה מתניתא עד ר' יהודה ר"מ קתני לה כדמסיים בה בברייתא דברי ר"מ דר"מ שונה דברי רבותיו דברי חכמים ודברי ר"ג ואפשר דסבר כר"ג דאמר לדוקי אינו כנכרי (ג) ועוד מדפליגי ר"מ ור' יהודה אליבא דר"ג משמע נמי דכר"ג סבירא ליה ומיהו לא משמע כלל לפרש ברייתא זו מטעם מומר חדא דלמה ליה למנקט הוציא הוה ליה למימר שחילל שבת בכל מלאכה שחילל ועוד דמשמע דמשום דהוציא בשבת זו דקתני עד שלא נתן רשותו הוציא ועוד דמשמע סתם הוציא בכל ענין בין בצנעא בין בפרהסיא כמו מי שנתן רשותו והוציא דסיפא ומפרש ר"י דהכא לאו מטעם מומר קאמר דמומר לא שייך אלא באדם הרגיל לחלל שבתות ואינו נזהר כלל אבל הכא לא ברגיל איירי אלא שבמקרה בעלמא אירע כך שהוציא שהיה דחוק לפי שעה ואם בשבת שעברה עשה כן אפי' במזיד לא היה מזיק כלום אפי' לר' יהודה דלאו מומר הוא כדפירשתי אלא דוקא בשבת זו דמאחר שהחזיק ברשותו אינו יכול לבטל כמו החזיק אחר ביטול דאין יכול עוד לבטל ור"מ סבר דיכול לבטל משום דלא חשיב מחזיק כיון שאחר הנתינה לא החזיק:

כאן במומר לחלל שבתות בפרהסיא. לפירוש הקונט' שהוציא במזיד דלעיל חשיב מומר אפי' במילי דרבנן וכן משמע מדלא משני הא והא בפרהסיא הא בדאורייתא הא בדרבנן ותימה דהא סתם לדוקי אינו נזהר כלל במילי דרבנן אפי' בפרהסיא וכותים נמי שהיו מבטלים ונותנים רשות קודם שגזרו עליהם ר' אמי ור' אסי בפ"ק דחולין (דף ו:) הא סתם כותים אינם מאמינים בדברי חכמים ואפי' בפרהסיא ולא מזדהרי וי"ל שרגילים הם ליזהר לפי שיראים מחכמים כדאשכחן בנדה פרק בנות כותים (דף לג: [ו]) אע"פ שלדוקים אנו [ז] מתיראין אנו מפני הפרושים:

כיון דחזיה לר' יהודה נשיאה כסייה. וא"ת והא ר' יהודה נשיאה גופיה נפק בחומרתא דמדושא כדאמרי' במועד קטן בפרק מי שהפך (דף יב:) ותירץ ר"ח דהאי גברא דהכא נפק ברשות הרבים והתם בחצר ותימה אפי' בחצר משמע התם דאסור דקאמר על ר' אמי דאיקפד מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא והא תניא השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר ואמר עלה דהיא ברייתא בסוף פרק כירה (שבת דף מו:) אמר עולא מאי טעמא הואיל ואיכא תורת כלי עליהן ומדנקט טעמא דתורת כלי משמע דאסור להתקשט בהם בחצר דלא חזו בשבת ואפ"ה שרי לצורך גופו ולצורך מקומו כמו כל דבר שיש תורת כלי עליו אע"פ שמלאכתו לאיסור כדאמר בפרק במה אשה (שם דף סד:) כל מקום שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית ואור"י דודאי שירים ונזמים וטבעות אסור להתקשט בהם בחצר שמא יצא בהן לרה"ר וברשות הרבים אסור דילמא שליף ומחוי ולא חשיב גזירה לגזירה אבל חומרתא דמדושא אינו תכשיט כלל ואפי' הוציאה באצבעו לחצר ליכא איסור משום תכשיט דלאו תכשיט הוא אלא איסור טלטול בעלמא הוא דאיכא כלשון ראשון שפירש בקונט' טבעת (ד) שחותמה ממין אחר ולא כלשון ב' שפירש קשר של בשמים וכן (ה) במועד קטן (דף יב:) דמדמה להו לשירים ונזמים וטבעות ור' יהודה נשיאה לצורך גופו ולצורך מקומו אפקינהו כגון לטייל בהם את התינוק או שאר עניינים ומשום הכי קאמר מ"ט איקפד דאיסור טלטול ליכא שהרי יש עליה תורת כלי כדתניא השירים והנזמים שהם כשאר כלים שמלאכתן לאיסור שניטלין לצורך גופן וכיון דאיסור טלטול ליכא איסור תכשיט פשיטא דליכא דאינו עשוי לתכשיט אלא כמו עץ בעלמא שעשוי לחתום בה חותמות ור"ת מפרש דתרווייהו נפקי לרה"ר ר' יהודה נשיאה באצבעותיו וההוא גברא בקומצו ואם היה מותר לטלטל היה יכול להתקשט בו לרה"ר שתכשיט הוא ולא שייך למגזר באיש (ו) שליף ומחוי לכך לא הוצרך להביא ראיה אלא על הטלטול דלא חשיב כחתיכה של מתכת או של עץ דעלמא ומיהו קשה לר"י דזה היה יכול לדקדק מן מתני' דפ' במה אשה יוצאה (שבת דף נז.) דתנן בטבעת שאין עליה חותם לא תצא ואם יצאה אינה חייבת חטאת ש"מ דחשיב ראויות לתכשיט ועוד דלישנא דנפק לא משמע בקומצו:

אי כר"מ אפי' בא' מכל איסורין נמי. וה"נ תניא בהדיא בבכורות בפ' עד כמה (ד' ל.) נחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי ר"מ ותימה דבפ' זה בורר (סנהדרין דף כז.) גבי פלוגתא דאביי ורבא דאוכל נבלות להכעיס ורבא אמר כשר בעי לאוקומי רבא כר' יוסי דאמר הוזם

בדיני

מסורת הש"ס

א) [לקמן עמוד ב], ב) [בס"א: במשומד, וכן להלן משומד], ג) בכורות דף ל:, ד) בס"א: דמשומד, וכ"ה בכה"ע, ה) בס"א: דמשומד, וכן להלן, ו) [ע"ש דהתם איתא אע"פ שנשי לדוקים הן מתיראות מן הפרושים ולכן נ"ל כדאשכחן ביומא פרק א' דף יט: דשם איתא בלשון זה], ז) בס"א: אע"פ שלדוקות הן מתיראות,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אימא עד שלא יצא היום: (ב) שם ההוא גברא דנפק בחומרתא: (ג) תוס' ד"ה הוציא וכו' אינו כנעו"ג (ועוד מדפליגי) תא"מ ונ"ב ס"א ומדפליגי: (ד) ד"ה כיון וכו' טבעת של עץ שחותמה ממין אחר: (ה) בא"ד וכן משמע במועד קטן דמדמה: (ו) בא"ד ולא שייך למגזר באיש דילמא שליף:

מוסף רש"י

מי שנתן רשותו. לבני חצר מפני ששכח ולא עירב ולאחר שביטל הוציא מביתו לחצר, אוסר. על בני חצר דהדר שקליה לרשותיה (לעיל סח:).

רבינו חננאל

והתנן מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי ר' מאיר. ודחי רב יוסף תני במתניתא אינו אוסר דברי ר' מאיר. ופירק אביי פירוק אחר, ואמר מתניתא בשלא החזיקו בני המבוי במבוי, לפיכך אע"ג דביטל רשותו (ו)אם הוציא אוסר, אבל המבטל רשותו וקדמו בני המבוי והחזיקו במבוי אע"פ שהוציא אחר כך לא אסר. כדתניא אם עד שלא נתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד יכול לבטל רשותו דברי ר' מאיר. ר' יהוד' אומר בשוגג (לבטל) יכול [לבטל], אבל אם הוציא במזיד לאסור עליהן אין יכול לבטל. מי שנתן רשותו והוציא (אחר) בין שוגג בין מזיד אוסר דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר מזיד אוסר שוגג אינו אוסר. במה דברים אמורים בשלא החזיקו בני המבוי במבוי, אבל אם הוציאו הכלים שלהם והחזיקו בני המבוי במבוי, אע"פ שהוציא הוא בין בשוגג בין במזיד אין (אוסרין) [אוסר]. אמר מר רבי יהוד' אומרה בלשון אחרת מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם אלמא גוי הוא. ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי עד שישכיר. והא אנן תנן במתני' עד שלא יוציא ויאסור עליכם אלמא לאו גוי הוא ובביטול סגי ליה, אלא אם יוציא יאסר. ופרקינן מאי שלא יוציא דקתני במתני' שלא יוציא היום, כר' יהוד' דקתני עד שלא תחשך. **איבעית** אימא לא קשיא הא דקתני ר' יהודה הצדוקי אינו מבטל אלא הרי הוא כגוי [ב]מחלל שבתות בפרהסיא. והאי במשומד מחלל שבתות בצינעא. והא דתניא משומד בגלוי פנים אינו מבטל רשותו כר' יהוד'. **ההוא משומד דנפק בחומרתא דמדושא.** [פירוש טבעת כדגרסינן בגמ' בפרק מי שהפך ר' יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא][א], איקפד ר' אמי. אמר רב יוסף מאי טעמא איקפד, והתניא השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככלים המטלטלים בחצר. וזה המשומד נפיק בה בשבת ברשות הרבים, בהדי דחזייה לר' יהוד' נשיאה כסייה להאי חומרתא, כלומר נתבייש ממנו. אמר כגון זה שאינו מחלל שבת בגילוי פנים יכול לבטל רשות לר' יהודה. **אמר רב הונא איזהו ישראל משומד זה המחלל שבת בפרהסיא.** וא"ל רב נחמן אי לר' מאיר, אפילו עבר על אחת מכל המצות שבתורה משומד הוי. אי לרבנן

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ב מהלכות עירובין הלכה ו סמג עשין דרבנן א טוש"ע או"ח סי' שפא סעיף א:

ב [מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הל' ט טוש"ע י"ד סי' קיט סעי' ד]:

רב ניסים גאון

כמאן אי כר' מאיר דאמר משומד לדבר אחד הוי משומד לכל התורה כולה, אפילו אחד מכל איסורין שבתורה נמי. ואי כרבנן הא אמרי חשוד לדבר אחד לא נחשד לכל התורה. הא דר' מאיר משכחת לה בתוספתא דמאי, דתניא עם הארץ שקיבל עליו כל דברי חבירות ונחשד על דבר אחד, נחשד על כולם דברי ר' מאיר. ואיתה להא ברייתא בגמ' דבכורות בפרק עד כמה ישראל חייבין להטפל בבכור. ודברי חכמים עד דהוי משומד לע"ז. איתנהו נמי בתוספתא בכורות (פ"ג) דתניא חשוד על ע"ז חשוד על כל המצות שבתורה. ולא למפרע אלא מיכן ולהבא שנא' למן היום אשר צוה ה' והלאה.

[א] הושלם ע"פ הערוך ערך חמר. ור' גם בתוס' ד"ה כיון שהביאו ענין זה בשם ר"ח.